

עד בג"ץ אני צריך להגיע? ערעור על רשם האגודות השיתופיות / איילת רייך-מיכאלי, עו"ד

פנה אליי נסער מרכז המשק של אחד מהקיבוצים המיוצגים על ידי משרדי באופן שוטף: "איילת, אני מבקש לערער על החלטה שיפוטית שנתן רשם האגודות השיתופיות בקשר לפירוק אגודה ואל תשלחי אותי לבג"ץ בשביל זה". הסברתי כי עד שלא יהיה שינוי בחקיקה, לא אני זו ששולחת לבג"ץ, כי אם המחוקק. החלטתי להרים הכפפה ולעשות לכם הקוראים מעט סדר בנושא המעסיק הן את הקיבוצים והן את חברי הקיבוצים עת מבקשים הם לערער על החלטות רשם האגודות השיתופיות.

הרשם מקבל החלטות אותן ניתן לסווג לשני סוגים עיקריים. **החלטות מנהליות**- החלטות אלה ניתנות בעיקר ביישום התפקידים המנהליים של הרשם (למעט בורריות ופירוקים). החלטות אלה ניתנות לתקיפה בפני בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים. **החלטות שיפוטיות**- החלטות אלה ניתנות בשני נושאים עיקריים: בורריות ופירוקים. החלטות אלה מוגדרות כהחלטות שיפוטיות ותקיפתן נעשית באמצעות הגשת עתירה לבג"ץ בלבד.

כך, חוק בתי המשפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000 קובע כי בסמכותו של בית משפט לעניינים מנהליים לדון, בין השאר, ב"ערעור על החלטת רשם האגודות השיתופיות לפי פקודת האגודות השיתופיות למעט בענייני פירוק אגודות שיתופיות, בוררות בסכסוכים ועיקול זמני על נכסים". היות והמחוקק לא הסדיר כל ערכאה אחרת אשר תדון בערעור על החלטות בענייני פירוק אגודות שיתופיות, בוררות בסכסוכים ועיקול זמני של נכסים, הגוף היחיד אליו ניתן לפנות בעניינים אלו הוא בג"ץ. אלא שבג"ץ, מעצם טבעו, אינו דן בסוגיה שפניו כערכאת ערעור רגילה, אלא בוחן את ההחלטה על פי עילות הביקורת הנהוגות בבג"ץ. בעניין זה כבר נפסק לא אחת כי תחום התערבות זה הוא מצומצם ומוגבל למצבים בהם נפלה טעות מהותית בהחלטה או כאשר שיקולי צדק מחייבים זאת.

בפסיקה נשמעה לא אחת ביקורת על המצב הקיים לפיו דרך ההשגה היחידה על החלטות הרשם בעניינים כאמור נתונה לבג"ץ, בהעדר הסדר חקיקתי מתאים המאפשר ערעור לבית משפט רגיל, כפי שהדבר מקובל לגבי חברות ותאגידים אחרים שאינם אגודות שיתופיות. המדובר באנומליה שנוצרה מתוך נסיבות משפטיות ישנות שבתי המשפט מתריעים עליה ועל הצורך הדחוף בתיקונה שוב ושוב. כך גם היה בפסק דין שניתן ממש לאחרונה בבג"ץ*.

באותו עניין דובר בעתירות כנגד החלטותיו של עוזר רשם האגודות השיתופיות (להלן: "עוזר הרשם") בהן נדחתה שורה של טענות שהעלה העותר כנגד שלבים שונים בהליך הפירוק המפעיל של מושב, אשר העותר שימש בעבר כמזכירו.

עוזר הרשם נתן צו פירוק מפעיל למושב ובהתאם מונה מפרק. העותר הגיש למפרק שתי תביעות חוב- האחת בגין חובות הנובעים מהסכם העבודה שלו והשניה בגין תשלום על קידום פרויקטים של המושב. המפרק דחה את תביעת החוב השניה כולה ואת מרבית תביעת החוב הראשונה. בנוגע להחלטות המפרק פנה העותר מספר פעמים לעוזר הרשם בבקשות שונות ומשאלה נדחו הוגשה העתירה כנגד החלטות עוזר הרשם לבג"ץ.

בית המשפט בשבתו כבג"ץ דחה את העתירות בקבעו:

"הלכה היא כי בית משפט זה אינו יושב כערכאת ערעור על החלטות הרשם. טענות העותר ביסודן הן טענות ערעוריות, המלינות על קביעות שבעובדה ועל יישומן. אין מקומן להתברר בפני

בית משפט זה בשבתו כבית משפט גבוה לצדק. אכן, בית משפט זה שב והתריע על כך שהיעדר ערעור בדין על הרשם אינו אלא אנומליה אנכרוניסטית אשר יש למצוא לה פתרון, ויפה שעה אחת קודם. לקריאה זו מצטרף גם בית משפט זה. אולם כל עוד לא תוקנה החקיקה, לא יהפוך עצמו בית משפט זה לערכאת ערעור רגילה. טענות העותר, רובן ככולן, אינן עולות בקנה אחד עם אמות המידה להתערבותו של בית משפט זה בהחלטות הרשם, ועל כן דין העתירות להידחות. מכל מקום, גם לגופם של דברים, לא נמצא כי נפלו טעויות בהחלטותיו המנומקות של הרשם, אשר יש בהן כדי להצדיק את התערבות בית משפט זה. אף לא נמצא ממש בטענת העותר כי בהפעלת סמכותו להכריע בתביעות חוב פעל המפרק בניגוד עניינים".

הנה כי כן, גם בפסק דין זה, שניתן זה עתה, שבים שופטי בג"ץ וקוראים למחוקק להרים את הכפפה ולהסדיר ערכאת ערעור על החלטות הרשם. לא נותר אלא לקוות כי המחוקק יבין את הצורך הקיים בשינוי החקיקתי, ויפה שעה אחת קודם.

*בג"ץ 5945/14 יונתן זאנדני נ' רשם האגודות השיתופיות (פורסם בנבו, 16.11.2016).

* המידע המופיע הוא כללי בלבד ואין בו בכדי להוות חוות דעת מוסמכת או ייעוץ מוסמך. הכותבת לא ייצגה מי מהצדדים אלא אם נרשם אחרת.

* "איילת רייך - משרד עורכי דין, נוטריון וגישור" מתמחה בקיבוצים, מושבים, תאגידיים, בתחום המסחרי-חקלאי-מינהלי וענף הלול על כל שלוחותיו. עו"ד איילת רייך-מיכאלי משמשת כבוררת וכמגשרת במחלוקות.

* אנו מזמינים אתכם לבקר באתר האינטרנט שלנו: WWW.AYELET-RAICH.CO.IL, ולעקוב אחרינו בפייסבוק: "איילת רייך - משרד עורכי דין נוטריון וגישור".